

RAY BREDEN

BUSINESS MAN
FAMILY MAN
ROCK STAR

ÎNTR-O LUME FINANCIARĂ CONTORSIONATĂ DE EFECTELE DEVASTATOARE ALE CRIZEI ECONOMICE, ROMÂNIA RĂMÂNE O OAZĂ DE SPERANȚĂ PENTRU INVESTITORII STRĂINI. ACEASTA ESTE IPOTEZA PE CARE O DEMONSTREAZĂ ÎNTR-UN INTERVIU EXCLUSIV PENTRU TAROM INSIGHT VICE-PREȘEDINTELE CAMEREI DE COMERT ROMÂNNO-BRITANICE ȘI DIRECTORUL DE TAXE ȘI IMPOZITE AL KPMG, RAY BREDEN.

IN A FINANCIAL WORLD HEAVILY CONTORTED BY THE DEVASTATING EFFECTS OF THE ECONOMIC CRISIS, ROMANIA REMAINS A RAY OF HOPE FOR FOREIGN INVESTORS. IN AN EXCLUSIVE INTERVIEW TO TAROM INSIGHT, THE VICE PRESIDENT OF THE BRITISH-ROMANIAN CHAMBER OF COMMERCE AND KPMG'S TAX DIRECTOR, RAY BREDEN, VERIFIES THIS HYPOTHESIS.

DE/BY DIANA BOGDAN

Costum de culoarea cărbunelui, butoni discreti, păr grizonat, atitudine relaxată. Detalii care se îmbină firesc cu privirea vioaie și tonul răbdător al omului care își bazează fiecare teorie pe cifre și fapte concrete. Ray Breden nu cere interlocutorilor săi să îl creadă pe cuvânt, ci pur și simplu îi convinge. În ultimii șapte ani, pe care i-a petrecut luând pulsul mediului de afaceri autohton, a devenit una dintre cele mai credibile surse de informare pentru investitorii străini interesați de piața românească. I-a sfătuit, i-a ghidat, i-a încurajat, s-a bucurat alături de cei pe care România i-a îmbogățit. A asistat însă și la plecarea celor dezamăgiți că acest colț de lume nu s-a dovedit un El Dorado. În ultimii ani, cei mai mulți expați au venit în România ca la pomul lăudat, cu scopul declarat de a face bani, și înfruntând riscul de a se desprinde temporar de Occidentul care oferă garanția unui sistem bine încheșat. Stilul de viață și de muncă al românilor, era necunoscut majorității expaților care se încumetau să vină aici. Odată ajunși în București au descoperit cu surpriză o capitală europeană, cosmopolită, modernă și foarte dinamică. Breden este, poate, cel mai potrivit narator al vieții de expat în România, unde, printre clădiri interbelice, pe cărări de munte sau prin sălbăticia vastă a Deltei, și-a amintit că este mai mult decât un expert în taxe și impozite: este soțul iubitor al unei românce, tatăl entuziast al micului Robert, constructor priceput de machete de căi ferate elaborate, dar și toboșar într-o trupă de rock pe care o puteți asculta în cele mai la modă cluburi din București. Pentru Breden, România înseamnă “acasă”, locul unde a ajuns la un echilibru unic. În timpul zilei, “businessman.” În timpul liber, “family man” și “rock star”.

A coal-dark suit, discrete cufflinks, grey hair, relaxed attitude. These details are in natural harmony with the lively look in his eyes and the patient tone of voice of this man, who grounds each theory in concrete numbers and facts. Ray Breden does not ask his interlocutors to take his word for it, he simply convinces them. In the last seven years he spent getting to know the local business environment, he became one of the most credible sources of information for the foreign investors who are interested in the Romanian market. He gave them advice, directions, he encouraged them and shared the joy of the people Romania made rich, but he also witnessed the departure of those disappointed that this place did not turn out to be an El Dorado. In the last few years, most expats came to Romania expecting to make it big, with the declared purpose of making money and accepting the risk of being temporarily severed from the West, which offers the guarantee of a well put together system. Romanians' style of life and work was unknown to most expats who dared to come here. And once they got to Bucharest, they discovered a most wonderful surprise: a European capital, cosmopolite, modern and extrem. Breden is, perhaps, the most suited narrator of expats' life in Romania, where, among inter-war buildings, on mountain paths or through the Delta's vast wilderness, he remembered he was more than just a tax expert: he's a loving husband to a Romanian woman, enthusiastic father to young Robert, a skilled designer of elaborate model railways, but also a drummer in a rock band you can go see in some of Bucharest's most fashionable clubs. To Breden, Romania means “home,” the place where he reached unique balance. A “businessman” during the day. “Family man” and “rock star” in his leisure time.

ÎN ROMÂNIA, SCĂDEREA ECONOMICĂ GLOBALĂ A AFECTAT, PROBABIL, PUNEREA ÎN PRACTICĂ A UNOR INVESTIȚII PLANIFICATE, DAR NU S-A SCHIMBAT NIMIC DIN PUNCT DE VEDERE AL AVANTAJELOR PE CARE LE PREZINTĂ VENIREA ÎN ROMÂNIA. ACEST LUCRU ÎNSEAMNĂ CĂ DACĂ INVESTITORII NU VIN ANUL ACESTA SAU ANUL VIITOR, VOR VENI CU SIGURANȚĂ ÎN ANUL URMĂTOR.

IN ROMANIA, THE WORLD ECONOMIC DOWNTURN MAY HAVE AFFECTED THE TIMING OF PROPOSED INVESTMENTS, BUT NOTHING ELSE HAS CHANGED HERE IN TERMS OF THE ADVANTAGES OF COMING TO ROMANIA. IT MEANS THAT IF INVESTORS DON'T COME HERE THIS YEAR OR NEXT YEAR, THEY WILL COME THE YEAR AFTER.

Cel mai bun sfat pentru un investitor străin: IA-ȚI UN PARTENER DE AFACERI ROMÂN

The best advice for a foreign investor:
GET A ROMANIAN BUSINESS PARTNER

**ROMÂNIA ARE O
FORTĂ DE
MUNCĂ BINE
CALIFICATĂ ȘI
COSTURI REDUSE:
ACESTE SUNT
DOUĂ ATUURI
ALE EI.**

ROMANIA HAS A
SKILLED LABOR
FORCE AND
A VERY COMPETITIVE
EDGE WITH
COSTS: THESE ARE
TWO OF ITS
QUALITIES.

Ce v-a adus în România și ce v-a convins să rămâneți aici?

Profesia mea este aceea de consultant pe probleme fiscale și am peste 41 de ani experiență în domeniu, am lucrat pentru autoritățile fiscale din Marea Britanie și în industria farmaceutică. Acum opt ani, mi-am dorit să fac ceva diferit și m-am hotărât să mă mut spre o piață în dezvoltare, așa că am venit în România și m-am alăturat KPMG ca Director de Taxe și Impozite, specializat în a oferi sfaturi investitorilor străini. Am fost surprins foarte plăcut de volumul și diversitatea muncii și de profesionalismul pe care l-am găsit aici. Am făcut din România casa mea foarte repede. Am descoperit că oamenii de aici sunt calzi și ospitalieri. Venind dintr-un mediu industrial, am simțit întotdeauna că am un avantaj atunci când vorbesc cu investitorii, pentru că eu am fost unde vor ei să ajungă și pot să le transmit beneficiile experienței mele practice. Sunt, de asemenea, vice președinte al Camerei de Comerț Britanice-Române. Este o poziție foarte importantă și mereu încerc să dau tot ce am mai bun și să reprezint și promovez dezvoltarea afacerilor bilaterale între Marea Britanie și România.

Mai reprezintă mediul de afaceri român o bună oportunitate de investiții?

România a fost întotdeauna un loc bun pentru investiții. Acest lucru se datorează unor calități importante: marea piață financiară de aici și faptul că are a doua cea mai mare populație dintre toate țările care au intrat în UE în 2004 și 2007. Așezarea geografică la granița dintre UE și coasta Mării Negre o face un bun loc de export din țările învecinate. România are o forță de muncă bine calificată, cu aptitudini bune pentru limbi străine și bineînțeles, un atu în ce privește costurile reduse.

What brought you here in Romania and what convinced you to stay?

I am a tax adviser by profession and have over 41 years experience, having worked for the UK tax authorities and in the pharmaceutical industry as an in-house adviser. Eight years ago I wanted to do something different and decided to move to an emerging market, and so I came to Romania and joined KPMG as Tax Director, specializing in advising foreign investors. I was very pleasantly surprised by the volume and variety of work and the professionalism I found here. I very quickly made Romania my home. I found the people here to be warm and welcoming.

Coming from an industry background I have always felt that I have an advantage in talking to investors because I have been where they are trying to go, and can pass to them the benefit of my practical experience. I am also Vice-Chairman of The British-Romanian Chamber of Commerce. It is a very important position, and I always try to do my best and represent and promote bilateral business development between the UK and Romania.

Is the Romanian business environment still a good investment opportunity?

Romania has always been a good place to invest. That is because it has a number of important qualities: a large domestic market, with the second largest population of all the countries that joined the EU in 2004 and 2007. The geographical location on the boundary of the EU and on the Black Sea coast make it a good place to export from neighboring countries. Romania has a skilled labor force with good foreign language skills and of course a very competitive edge with costs.

What do you advise foreign investors who want to come to Romania?

The first thing: they must have a medium to long term (minimum 5 years) business plan. The second advice: find a good Romanian business partner with whom you can feel comfortable about implementing your business plan.

Ce îi sfătuți pe investitorii care vor să vină în România?

Primul lucru: trebuie să aibă un plan de afaceri pe termen mediu spre lung (cel puțin 5 ani). Cel de-al doilea sfat: să-și găsească un bun partener de afaceri român alături de care să poată implementa planul de afaceri.

Cum credeți că se va dezvolta economia locală?

Economia din România a crescut cu 6-7 % pe an timp de 4 ani până spre mijlocul lui 2008, ceea ce este extraordinar. În 2009, a scăzut din cauza recesiunii generale, dar observatorii ar fi de acord că atunci când România va ieși din recesiune, situația se va îmbunătăți. Unele sectoare vor crește cu mai mult de 6-7%, sectoare cum ar fi exploatarea de petrol și gaz, ingineria specializată, chiar și construcția de autostrăzi. Alte sectoare, cum ar fi cel al bunurilor de consum, mai ales mașini, nu vor mai crește la fel, pentru că mă aștept ca oamenii să fie precauți. În România, scăderea economică globală a afectat,

probabil, punerea în practică a unor investiții planificate, dar nu s-a schimbat nimic din punct de vedere al avantajelor pe care le prezintă venirea în România. Acest lucru înseamnă că dacă investitorii nu vin anul acesta sau anul viitor, vor veni cu siguranță în anul următor. După părerea mea, există multe motive bune de a fi optimist cu privire la mediul de afaceri român, cele mai multe companii s-au re poziționat și vor ieși din criză mult mai puternice decât erau înainte.

Cu siguranță că poziția și expertiza dumneavoastră aici, în România, nu sunt ușor de obținut și păstrat și vă ocupă mult din timpul personal. Credeți că este mai ușor să ajunși la o viață echilibrată în România?

Nu cred că e mai ușor sau mai greu să obții un astfel de echilibru în România, în comparație cu alte țări. Ceea ce e important este să controlezi ceea ce faci și să îți dorești să ai un echilibru în viață. Dacă ai acest lucru, România este un loc bun în care să fii.

How do you think the local economy will develop?

The Romanian economy grew between 6 and 7 % a year for the 4 years to mid-2008, which is extraordinary. In 2009 it slipped back because of the general world downturn, but observers would agree that when Romania comes out of the recession, the situation will improve. Some sectors will grow by more than the average of 6-7%, such as oil and gas exploration, specialist engineering, even highway construction. Others, like the consumer goods sectors, especially cars, won't experience a growth because I expect people are going to be cautious.

In Romania, the world economic downturn may have affected the timing of proposed investments, but nothing else has changed here in terms of the advantages of coming to Romania. It means that if investors don't come here this year or next year, they will come the year after.

In my opinion, there are very good reasons to be optimistic about the Romanian business environment, most companies have repositioned and they will come out of the crisis much stronger than before.

Your business position and your expertise here in Romania are surely not easy to gain and to keep and require quite a lot of one's time. Do you think it is easier here, in Romania, to acquire a well-balanced life?

The ability to have a balanced lifestyle is determined by a number of factors. I do not think that it is easier or more difficult to achieve such a balance in Romania as compared to other countries. The important thing is to be in control of what you do and to want to have a balance in life. If you have this, then Romania is a good place to be.

Breden prevede o revenire în forță a trenurilor în strategia economică europeană. Machetele sale îi par astfel cu atât mai interesante.

Breden foresees a comeback of trains in the European economic strategy. His projects therefore seem even more interesting

Timpul liber fuge în ritmul roților de tren

Spare time runs in the rhythm of train wheels

Care este legătura între taxe, București și machetele de căi ferate?

Interesantă întrebare. Eu sunt londonez, așa că am o legătură naturală cu alte capitale, deci asta e conexiunea cu Bucureștiul. Sunt consultant pe probleme de taxe și impozite și lucrez în București, deci asta ar fi a doua legătură. A treia legătură, cu machetele de căi ferate, este mai puțin evidentă.

Căile ferate au avut întotdeauna un rol esențial în dezvoltarea economică a tuturor țărilor din lume. În secolul al XIX-lea, căile ferate erau doar un mijloc eficient de transport pentru un număr foarte mare de oameni. Situația s-a schimbat dramatic în secolul XX, mai întâi cu invenția automobilelor și cu răspândirea rapidă a acestora. Pe măsură ce tot mai mulți oameni aveau mașini personale, importanța căilor ferate a scăzut semnificativ. Totuși, în mod interesant, acum suntem martorii unei răsturnări de situație. Anumite țări europene investesc mult în trenuri de mare viteză, care sunt mai rapide și ecologice, iar multe orașe investesc semnificativ în sisteme masive de transport public. Astfel, trenurile redevin importante. În mod semnificativ, sistemele de căi ferate sunt finanțate prin taxe, ceea ce reprezintă a treia și ultima legătură. Cât despre machetele de căi ferate, ceea ce mă leagă de ele este faptul că sunt o replică funcțională a ceva ce îmi place.

What's the connection between taxes, Bucharest and model railways?

Interesting question. I am a Londoner, and so have a natural bond with other capital cities, so there is my Bucharest connection. I am a tax adviser, and work in Bucharest, so there is the second link. The third link with model railways is less direct. Railways have played a key part in the economic development of countries around the world. In the 19th century, they were the only means of efficient transport for great masses of people. The situation changed dramatically in the 20th century firstly with the invention of the motorcar and secondly with widespread ownership of motor cars. Rail transport declined in importance. However, interestingly enough, we have now seen a partial reversal of that trend. Certain European countries invest heavily in high-speed trains that are quicker and greener, and many many cities are investing heavily in mass-transit systems. Therefore, trains are gaining importance once more. Significantly, rail systems generally have to be funded by taxes, which is the third and final link.

As for model railways, the thing that connects me with them is that they are a working replica of something I like.

Ce ne puteți spune despre proiectul de cale ferată în miniatură la care lucrați acum, cât de mare este, de unde cumpărați trenulețele și șinele?

Este destul de mare, un circuit de șine are 20 de metri și construcția va avea patru șine principale ca să pot da drumul la patru trenulețe în același timp, dacă vreau. Atunci când va fi gata, macheta va include și un depou pentru locomotive, o gară mare în care vor încăpea mai multe trenuri, și așa mai departe. Lungimea totală a șinelor va ajunge pe la aproximativ 150 de metri, iar cablatura pentru puncte de trecere și semnale va măsura aproape 1 km. Eu cumpăr lemnul, cablurile și toate celelalte materiale și unelte din România. Trenulețele și șinele sunt comandate din Anglia prin poștă. Construirea unei căi ferate în miniatură poate fi destul de costisitoare; o locomotivă poate costa între 50 de euro pentru o locomotivă mică, simplă și 200 de euro, pentru o locomotivă mare care e prevăzută cu sistem de control digital. Vagoanele costă în jur de 25 de euro fiecare. Șina costă aproximativ doi euro pe metru. Proiectul meu actual va dura cam trei ani. Îmi oferă foarte multe satisfacții. Din câte știu eu, nu există expoziții sau concursuri de căi ferate și trenulețe în miniatură în România, așa că fac asta doar pentru plăcerea proprie.

Munca la machetă a început anul trecut. Va mai dura încă doi ani până ce ultimul trenuleț va fi montat pe șine.

The work for the project began last year. Two more years will pass before the last train will be put on track.

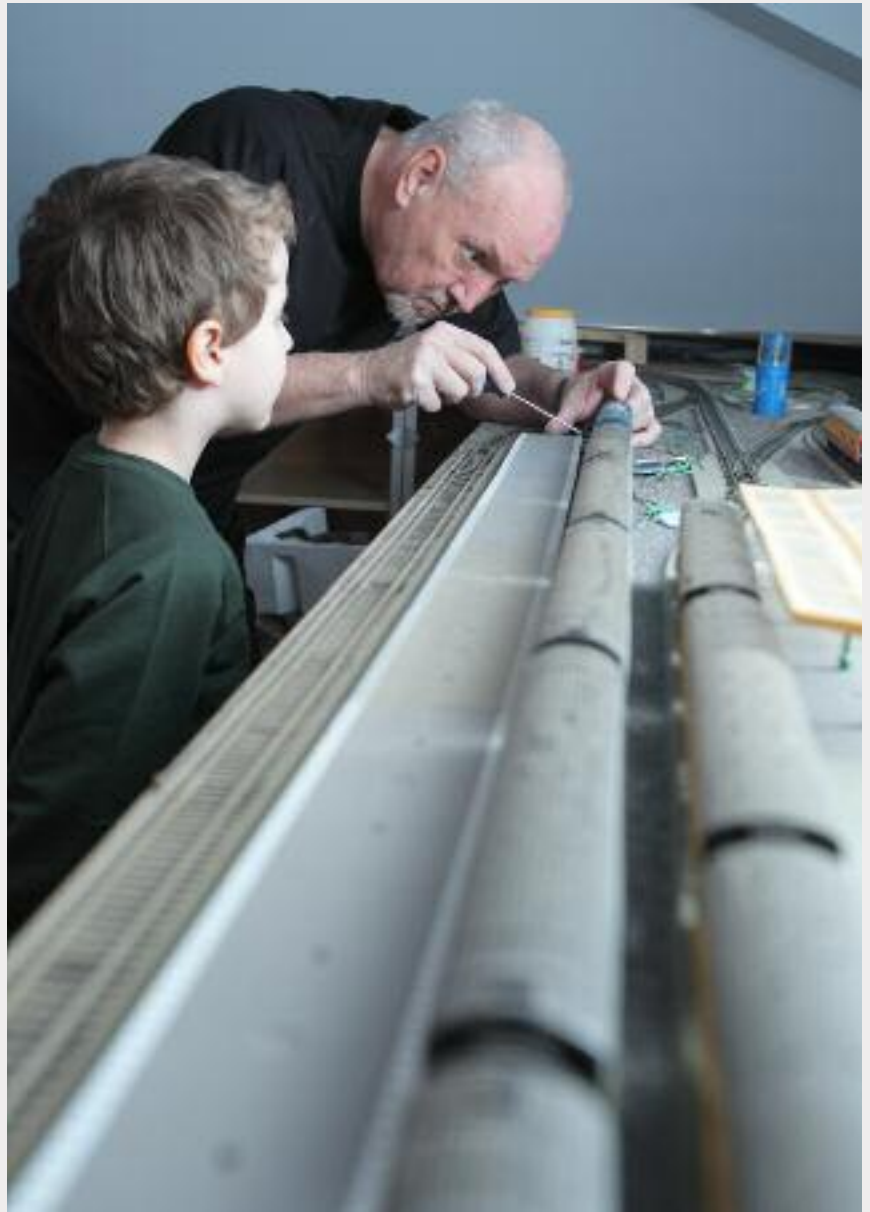
What can you tell us about your present railway project, how big is it, where do you buy the trains and tracks?

It is quite big; one circuit of track is 20 meters and the construction has 4 main tracks so if I wish I could run 4 trains at the same time. When completed, the layout will include things like a depot for locomotives, a large station which will accommodate more trains and so on. The total length of the tracks will be somewhere in the region of 150 meters and the wiring for the points and signals will total about 1 km.

I buy the wood, the wiring and all of the

other materials and tools in Romania. The trains and track are purchased from the UK by mail order. Railway modeling can be quite expensive; The price for a locomotive can vary between 50 euros for a small basic locomotive and 200 euros for a large locomotive that is fitted with a digitally control system. Wagons tend to cost about 25 euros each. Track costs approximately 2 euros per meter.

My on-going project for constructing my model railway will last about 3 years. I get a lot of satisfaction from it. I am not aware of any exhibitions or contests in Romania so I only do this for my own enjoyment.

Cântatul la tobe cu formația la Hard Rock Cafe nu prea corespunde imaginii clasice a unui consilier pe probleme fiscale. Cum de sunteți atât de „trendy”?

A trecut ceva vreme de când am fost descris drept „trendy” ultima dată (râde). În tinerețe, am fost toboșar într-o formație. Apoi n-am mai cântat la tobe timp de 43 de ani. Un coleg român cântă la chitară și are un prieten care cântă la chitară bass și ne-am gândit, „ce-ar fi să ne

întâlnim și să vedem ce iese”? După aceea am găsit un vocalist și așa a început formația noastră, DN 66, în urmă cu doi ani. Îmi place să cred că muzica noastră îi încântă pe oameni. Am cântat la Hard Rock Cafe și în Music Club în București, iar când avem concerte, reacția publicului este în general destul de bună. Este la fel de greu să ai succes în România și în Anglia. Bănuiesc, totuși, că dacă aș fi trăit în Anglia, n-aș fi avut ocazia să mă apuc din nou de cântat la tobe, așa că mulțumesc, România!

BĂNUIESC, TOTUȘI, CĂ DACĂ AȘ FI TRĂIT ÎN ANGLIA, N-AȘ FI AVUT OCAZIA SĂ MĂ APUC DIN NOU DE CÂNTAT LA TOBE, AȘA CĂ MULȚUMESC, ROMÂNIA!

I SUSPECT HOWEVER THAT IF I STILL LIVED IN THE UK I WOULD NOT HAVE HAD THE OPPORTUNITY TO GO BACK INTO DRUMMING, SO THANK YOU ROMANIA!

Drumming with your band at the Hard Rock Café is not an image one associates with a senior tax advisor. How come you are so hip?

It is a long time since I was described as “hip” (laughing). When I was young, I played as a drummer in a band. I didn’t play the drums for nearly 43 years. A Romanian colleague plays lead guitar, and he has a friend that plays bass guitar and we just thought “why don’t we get together and see what we can do?” Afterwards, we found a vocalist and that was how our band, DN 66, began 2 years ago. I like to think that we give pleasure to people. We have played at the Hard Rock Cafe and in the Music Club in Bucharest and when we have concerts the public’s reaction is usually quite good. It is equally difficult to succeed in Romania and in the UK, but I suspect however that if I still lived in the UK I would not have had the opportunity to go back into drumming, so thank you Romania!

„Zborul înseamnă timp pentru mine însumi“

Ați petrecut opt ani în România. Care dintre locurile vizitate v-au plăcut cel mai mult?

Regiunea mea preferată este Transilvania. Mi-a plăcut Sibiu în mod deosebit. Centrul renovat de curând este foarte interesant și îmi place mult piața orașului. În București, cred că Parcul Herăstrău este locul meu preferat, datorită grădinilor, promenadei de lângă lac și datorită cafezelor și restaurantelor.

Care este destinația de afaceri preferată?

Prefer Cluj și Timișoara deoarece KPMG are mulți clienți sau potențiali clienți în aceste orașe. Cu TAROM, aterizez acolo în mai puțin de o oră, ceea ce este de asemenea foarte important pentru programul meu.

De ce preferați TAROM?

Din punctul meu de vedere, și am călătorit cu multe linii aeriene, TAROM este numărul unu în Europa. Și asta nu doar datorită punctualității și serviciilor sale de calitate, dar și datorită faptului că acoperă o mare parte din Europa și are destinații în majoritatea locurilor unde vreau să merg.

Ce faceți de obicei în timp ce zburăți?

De fapt, am o anumită rutină: întotdeauna dorm atunci când avionul decolează. Mă trezesc la zece minute după decolare și atunci citesc. Uneori lucrez, dacă e ceva urgent, dar de obicei citesc ziare sau o carte.

Ce înseamnă zborul cu avionul pentru dumneavoastră?

Timp singur. Nimeni nu poate da de tine, nu primești telefoane sau e-mailuri, așa că am niște timp doar pentru mine. Pot să fac orice vreau. Zborul înseamnă timp pentru mine însumi.

“Flying means my own personal time“

DIN PUNCTUL MEU DE VEDERE, ȘI AM CĂLĂTORIT CU MULTE LINII AERIENE, TAROM ESTE NUMĂRUL UNU ÎN EUROPA.

FROM MY POINT OF VIEW, AND I'VE TRAVELED WITH MANY AIRLINE COMPANIES, TAROM IS NUMBER 1 IN EUROPE IN ITS FIELD.

You've spent the last eight years in Romania. What place that you've visited appealed to you the most?

My favourite region is Transylvania, with. I especially like Sibiu. The recently renovated centre of the city is very interesting and I love the city square. In Bucharest, I think Herăstrău Park is my favourite place, because of the gardens, the lakeside walk and the cafes and restaurants.

What is your favourite business destination?

I prefer Cluj and Timisoara because KPMG has many clients or potential clients in those cities. With TAROM, I can land there in less than an hour and that is also important for my schedule.

Why do you prefer TAROM?

Well, from my point of view, and I've traveled with many airline companies, TAROM is number 1 in Europe in its field. That is not only because of its very good services and its punctuality, but also because it covers a good part of Europe, and goes to most of the places that I want to go to.

What do you do when flying?

I actually have a routine: I am always asleep when the plane takes off. 10 minutes after take off I wake up and then I like to read. Occasionally I work, if it's something urgent, but I usually read a newspaper or a book.

What does flying mean to you?

Private time. Nobody can reach you, you don't get any phone calls or e-mails, so I have time only for myself. I can do whatever I want. Flying means my own personal time.